

Republikken Latvia

Utenriksdepartementet

Republic of Latvia

- Ministry of Foreign Affairs

Link

BNP (nominell)	\$38 billion (2021, anslår IMF)
Undertegnende part til Svalbardtraktaten (ja/nei)	ja
Viktigheten av fiskeri (BNP/beskjeftigelse)	1% BNP 5,36% (nasjonal sysselsetting)
Medlemskap i internasjonale organisasjoner	EU NATO

Din posisjon:

Selv om Latvia ligger ganske langt fra Arktis på østkysten av det Baltiske hav, har landet begynt å vise interesse for regionen. I oktober 2021 kunngjorde den latviske regjeringen sin intensjon om å søke om observatørstatus i Arktisk Råd.¹ Hovedårsakene som oppgis, er å bidra til å redusere klimaendringer, bevare kulturarven og oppmuntre til økonomisk vekst i regionen for å skape muligheter for latviske bedrifter. Latvia har allerede startet vitenskapelige ekspedisjoner og økonomiske prosjekter i Arktis og ønsker å øke sitt engasjement i regionen også politisk.

Latvia har vært direkte involvert i konflikten om snøkrabber på Svalbard. I 2017 arresterte den norske kystvakten det latviske trålerfartøyet Senator, som drev snøkrabbefiske under en EU-fiskelisens. Dette førte til en mindre diplomatisk konflikt, der det latviske

utenriksdepartementet sendte en henvendelse til den norske ambassaden der de både ba om frigjøring av fartøyet, og om å avstå fra å gripe inn i internasjonale avtaler om fiske. I 2018 klarte ikke den latviske regjeringen å overbevise EU om å føre internasjonale rettslige prosedyrer mot Norge. Latvia tapte til slutt saken i den norske høyesteretten, noe som medførte betydelige økonomiske tap og juridisk usikkerhet for fremtidige fiskeoperasjoner. I mars 2021 estimerte SIA North Star Ltd, eieren av Senator, sine tap som følge av investeringer og uoppnådde profitter til 388 millioner euro. Men i begynnelsen av 2023 ble saken gjenopptatt og diskuteres i den norske høyesteretten.²

Latvia streber etter en revidert Svalbardtraktat som gir ubegrenset tilgang til Svalbards ressurser også i Fiskeribeskyttelsessonen (FPZ). EU-kommisjonen er

en naturlig alliert i denne kampen, og tett samarbeid med EU vil ytterligere understreke Latvias engasjement for multilateralisme og "Vesten" i motsetning til deres tidligere overherrer i Russland. Selv om Latvia primært handler i sin egen interesse, bør landet prioritere å oppnå rettigheter til snøkrabbefiske for å få kompensasjon for tapene som oppsto på grunn av Senatorfartøyet arrestasjon og forsikring om at hendelsen aldri gjentar seg.

Dine mål:

"Latvia er kanskje lite, men..."

1. Oppnå tilstrekkelige rettigheter for snøkrabbefiske og forsikre juridisk at hendelser som arrestasjon av Senator ikke kan skje igjen.
2. I nært og tydelig samarbeid med EU, arbeid for en revidert Svalbardtraktat som utvider ubegrensede fiskerettigheter til 200 nm med hav rundt øygruppen.
3. Inngå en separat avtale med Norge for å bli kompensert for de økonomiske og omdømmemessige tapene som oppsto som følge av arrestasjonen av Senator.

Skjult agenda: Hvis en løsning under EUs ledelse virker uoppnåelig, forsøk å oppnå rettigheter for snøkrabbefiske og kompensasjon gjennom bilaterale samtaler med Norge. Pass på å beholde et bilde av å støtte multilaterale løsninger likevel!

Forberedelser før toppmøtet:

1. Bli kjent med Latvias posisjon.
2. Fordel ulike delegatroller innad i gruppen.
3. Utarbeid en åpningserklæring som representerer din posisjon.

Identifiser andre aktører som deler dette synet og forsøk å finne felles standpunkter.

Utvikle en strategi for å nå målene dine i komiteen og forhandlingene.

Videre lesning:

Heininen, L. (2017) The Arctic, Baltic, and North-Atlantic 'cooperative regions' in 'Wider Northern Europe': similarities and differences. *Journal of Baltic Studies*, 48(4), 434-450. <https://doi.org/10.1080/01629778.2017.1305180>.

Henriksen, T. (2020) Snow Crab in the Barents Sea: Managing a Non-Native Species in Disputed Waters. *Arctic Review on Law and Politics*, 11, 108-132. <https://doi.org/10.23865/arctic.v11.2545>.

Paddison, L. (2023) 'A ginormous can of worms': How a fight over snow crabs could lead to a win for oil and drilling access. CNN (27 January). <https://edition.cnn.com/2023/01/27/world/snow-crabs-oil-norway-svalbard-climate-intl/index.html>.

¹ Latvian Ministry of Foreign Affairs (2021) Minister of Foreign Affairs: In 2022, Latvia is preparing to apply for the role of an observer in the Arctic Council. Available at: <https://www.mfa.gov.lv/en/article/minister-foreign-affairs-2022-latvia-preparing-apply-role-observer-arctic-council>.

² Paddison, L. (2023) A ginormous can of worms: How a fight over snow crabs could lead to a win for oil drilling access. CNN. Available at: <https://edition.cnn.com/2023/01/27/world/snow-crabs-oil-norway-svalbard-climate-intl/index.html>.

Materialer

M1 Informasjonspakke for spillerne

Informasjonspakken for spillerne danner grunnlaget for å spille spillet. Den bør ideelt sett deles ut en stund før spillet for å gi deltakerne mulighet til å gjøre seg kjent med konteksten og deres delegasjoner. Hver delegasjon mottar scenarioteksten og sitt egne rollekort med en ufullstendig konfliktoversikt som lar boksene som indikerer posisjonene til andre delegasjoner stå tomme. Det er også anbefalt å gi hver delegasjon timeplanen (M3), malen for avtaler (M4) og ordlisten (M5).

M1-Scenario A

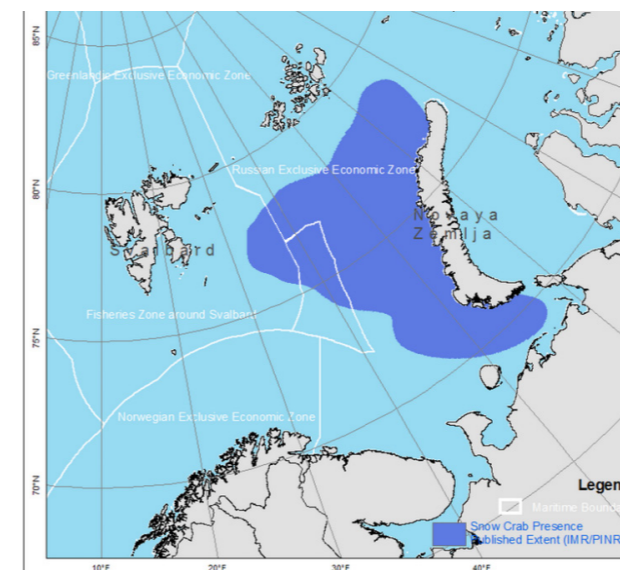
Spenningsene øker mellom EU og Kongeriket Norge. Kulissene for konfrontasjonen er det iskalde vannet rundt øygruppen Svalbard, der en invasjon finner sted. Inntrengeren er en maritim art kalt *chionoecetes opilio*, bedre kjent som "snøkrabbe" på grunn av kroppens farge. Den ble først registrert i Barentshavet og rundt Svalbard på midten av 1990-tallet. Historien om denne invasjonen, samt dens økonomiske og politiske konsekvenser, er nært knyttet til klimaendringene. Global oppvarming er drivkraften bak migrasjonen av marine arter og den påfølgende forstyrrelsen av økosystemer på grunn av tilstrømningen av nye rovdyr. Samtidig påvirker ismeltingen geopolitiske og økonomiske realiteter i det fjerne nord, som har tiltrukket seg oppmerksomheten til mange stater, også utenfor regionen.

Mot denne bakgrunnen oppsto det kontrovers om et århundregammelt og ganske spesielt stykke internasjonalt diplomati: Svalbardtraktaten.³ Signert i Paris 9. februar 1920, etablerte traktaten norsk suverenitet over Svalbard. Opprinnelig ratifisert av 14 stater, de såkalte "Traktatens deltakerstater", inkluderer nå traktaten som anerkjenner Norges suverenitet over Spitsbergen, 46 deltakerstater. Blant disse er blant annet Norge, Russland, USA, Kina og 22 EU-medlemsstater (alle unntatt Kroatia, Kypros, Luxembourg, Malta og Slovenia).

Selv om traktaten gir suverenitet over Svalbard til Norge, gir den også traktatens deltakerstater like rettigheter og ikke-diskriminerende tilgang til ressursene på øyene og i de omkringliggende farvannene. Traktatens

geografiske virkeområde har vært årsak til strid mellom Norge og andre deltakerstater samt Den europeiske union. Artikkel 2 i Svalbard-traktaten fastslår at "skip og borgere fra alle deltakerlandene skal liketilles med rettighetene til fiske og jakt i områdene som er spesifisert i artikkel 1 og i deres territorialfarvann". Hvor langt disse territorialfarvannene strekker seg er gjenstand for debatt. Den tredje FN-konvensjonen om havrett (UNCLOS) tillot i 1976 stater å opprette eksklusive økonomiske soner (EEZ) som strekker seg opptil 200 nautiske mil (nm) - eller 370 km - fra kysten. I disse EEZ har stater suverene eiendomsrettigheter over marine ressurser. I 1977 opprettet Norge det de kaller en fiskeribeskyttelsessone (FPZ) rundt Svalbard (se kartet nedenfor).

Dette ble møtt med protester fra deltakerlandene av Svalbardtraktaten som opprettholder at dens bestemmelser om lik tilgang til marine ressurser gjelder innenfor 200 nm rundt øygruppen. Norge derimot er ubøyelig på at den like retten til kommersielle rettigheter som uttrykkes i traktaten, kun gjelder på land og innenfor de 12 nm som er utpekt som territorialfarvann av UNCLOS. Rot av problemet med denne tvisten er at Svalbardtraktatens geografiske virkeområde er noe uklart. Traktaten ble utformet på en tid da begrepet om eksklusive økonomiske soner (EEZ) fortsatt var ukjent, og det meste av havet ble betraktet som internasjonale farvann utenfor nasjonale staters jurisdiksjon

De siste årene har dette blitt et område for uenighet mellom Norge og EU. Snøkrabbens ankomst har generert nye økonomiske muligheter og dermed vekket interessen til stater som driver fiske i de arktiske farvannene. I januar 2017 ble den latviske tråleren Senator, som opererte under en EU-fiskelisens, beslaglagt og arrestert av den norske kystvakten. Den påfølgende rettssaken av selskapet med base i Latvia, SIA North Star Ltd., ble avgjort til fordel for den norske regjeringen av den norske høyesteretten i 2019. Argumentasjonen hviler på klassifiseringen av snøkrabber som stedbundne arter. På Norges kontinentalsokkel fanges de, og deres utnyttelse dekkes ikke av EU-fiskelisenser for Svalbard-FPZ. Ifølge UNCLOS artikkel 77 (1) og (4) har kyststaten suverene rettigheter over naturressurser på sin kontinentalsokkel, inkludert bunndyr som snøkrabben. Latvia hevder imidlertid at snøkrabber ikke skal betraktes som stedbundne fordi de kan reise lange avstander.

I tillegg til den juridiske problemstillingen knyttet til Svalbard-traktatens geografiske virkeområde

³ The Svalbard Treaty. Available at: <https://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/01/1-11/svalbard-treaty.xml>

og økonomiske aspekter knyttet til rettighetene til utnyttelse av maritime ressurser, reiser snøkrabbens vandring også økologiske spørsmål. Snøkrabben er ikke innfødt i Barentshavet. Den stammer fra Nord-Stillehavet og krysset sannsynligvis inn i Svalbard-FPZ via russiske farvann. Det er omstridt om snøkrabber skal betraktes som en invaderende art. Til nå er lite kjent om deres påvirkning på økosystemet, som kan variere fra gunstig til å utgjøre en alvorlig trussel mot lokale arter og deres naturlige habitater. Dette reiser spørsmålet om snøkrabber fortjener beskyttelse, eller om deres status som en invaderende art krever omfattende utryddelse.

Til syvende og sist er "snøkrabbespørsmålet" rundt Svalbard et komplekst politisk spørsmål som omfatter tre nært beslektede dimensjoner (illustrert nedenfor). Dette inkluderer 1) juridiske aspekter knyttet til motstridende internasjonale lover basert på UNCLOS og Svalbard-traktaten; 2) økonomiske spørsmål knyttet til utnyttelsen av marine ressurser i de omkringliggende farvannene til Svalbard; 3) økologiske spørsmål knyttet til snøkrabbens påvirkning på økosystemet i Barentshavet. Innsatsen er høy. Arktis blir i økende grad en geopolitisk lekeplass der aktører inkludert USA, EU,

Russland og til og med Kina konkurrerer om makt med tanke på de nye mulighetene som oppstår som følge av klimaendringene. Isens smelting åpner verdifulle handelsruter som knytter kontinentene sammen, og under havbunnen kan ressurser lure som anses som langt mer verdifulle enn snøkrabber...

I 2023 har interesserte parter derfor kommet til Kristiansand i Sør-Norge (eller hvor spillet spilles) for å løse snøkrabbetvisten. Det norske utenriksdepartementet er vertskap for delegasjoner fra Den europeiske unions utenriktjeneste (EEAS), Russland, Storbritannia (UK) og den latviske utenriktjenesten. Målet med Kristiansandtoppmøtet er å nå en flernasjonal avtale som skal danne grunnlaget for en ny Svalbardtraktat som til slutt skal signeres av delegasjonenes statsoverhoder og regjeringer. Selv om ingen av de inviterte delegasjonene stiller spørsmål ved Norges suverenitet over Svalbardøygruppen, har hver delegasjon sitt eget program og interesser i tankene. Moderert av observatører fra Nordøst-Atlanterhavsfiskerikommisjonen (NEAFC), kan forhandlingene få store ringvirkninger.

Konfliktoversikt (Latvia)

Konfliktoversikten er utformet for å hjelpe spillerne med å få en oversikt over den bredere konflikten og oppnå kompromisser. Det kartlegger posisjonene til hver delegasjon i de tre konfliktområdene som omfatter juridiske, økonomiske og økologiske hensyn, samt deres generelle holdning under toppmøtet. JA indikerer støtte til uttalelsen i venstre kolonne, NEI står for motstand, og KANSKJE viser en grad av fleksibilitet som kan vippe begge veier. Delegasjonene mottar

en ufullstendig konfliktoversikt som bare markerer deres egne preferanser. Oppgaven deres er å samle informasjon om andre delegasjoners preferanser under spillet for å danne allianser og identifisere områder der kompromiss virker mulig. Konfliktoversikten tilordner ikke vekt til noen av posisjonene. Delegasjonene fastsetter egne prioriteringer basert på sine rollekort og anslår andres posisjoner underveis i komitéarbeidet og forhandlingene.

	Konfliktområder	Delegasjoner	Europa-kommisjonen	Norge	Russland	Storbritannia	Latvia
generelt	Traktaten etablerer et flernasjonalt regime som regulerer fiskekvoter						NEI
	Snøkrabbe og lignende (stedbundne?) arter kan høstes under vanlige fisketillatelser						NEI
	Traktaten gir også lik tilgang til andre naturressurser (olje, mineraler) innenfor sitt virkeområde						KANSKJE
Rettslig dimensjon	Traktaten etablerer et flernasjonalt regime som regulerer fiskekvoter						NEI
	Snøkrabbe og lignende (stedbundne?) arter kan høstes under vanlige fisketillatelser						JA
	Traktaten gir også lik tilgang til andre naturressurser (olje, mineraler) innenfor sitt virkeområde						NEI
økonomisk dimensjon	Traktaten etablerer et flerpartssystem som regulerer fiskekvoter						KANSKJE
	Snøkrabbe og lignende (stedbundne?) arter kan høstes under vanlige fisketillatelser						JA
	Traktaten gir også lik tilgang til andre naturressurser (olje, mineraler) innenfor sitt omfang						KANSKJE
Økologisk dimensjon	Snøkrabben er en Invaderende art						JA
	Snøkrabben fortjener miljøvern i henhold til traktaten						KANSKJE
	Den nye avtalen må inneholde bærekraftsklausuler						KANSKJE

M3: Timeplanen

Spillet er designet for omtrent fem timers effektiv spilletid, og spillskaperne har testet det flere ganger. Selv om dette kan virke lenge ved første øyekast, ønsker spillerne vanligvis mot slutten av spillet at de hadde mer tid til å oppnå eller fullføre en avtale. Spilletiden kan definitivt forlenges. Individuelle faser kan utvides, og ekstra runder med forhandlinger og komitéarbeid

kan legges til. Det er også mulig å spre spillet over kortere intervaller i flere økter for å tilpasse det til vanlige timeplaner. Selv om dette endrer dynamikken i spillet, gir det fortsatt utmerket læringsutbytte. Tabellen nedenfor gir et eksempel på den typiske tidsplanen for fem timer.

Runder	EU Delegasjon	Norsk Delegasjon	Russisk Delegasjon	UK Delegasjon	Latvisk Delegasjon	Timeplan
						09:00 – 15:00
Introduksjon	Instruktøren går gjennom reglene og prosedyrene/ introduserer tema for simuleringen / åpner toppmøtet					09:00 – 09:15
	Delegasjonene leser gjennom materialene / koordinerer strategi / forbereder åpningserklæringen					09:15 – 09:45
Åpning av plenums-sesjon	Åpnings-erklæring	Åpnings-erklæring	Åpnings-erklæring	Åpnings-erklæring	Åpnings-erklæring	09:45 – 10:00
Komitéarbeid						10:00 – 11:00
PAUSE						11:00 – 11:10
Forhandlinger						11:10 – 11:55
Plenums-sesjon	Erklæring	Erklæring	Erklæring	Erklæring	Erklæring	11:55 – 12:00
LUNSPAUSE						12:00 – 13:00
Komitéarbeid						13:00 – 13:30
Avtale-forhandlinger						13:30 – 14:00
Plenums-sesjon	Beslutnings-erklæring	Beslutnings-erklæring	Beslutnings-erklæring	Beslutnings-erklæring	Beslutnings-erklæring	14:00 – 14:10
PAUSE						14:10 – 14:15
Konklusjon						14:15 – 15:00

M4: Mal for avtaler

Avhengig av hvordan forhandlingene går, kan lederne for delegasjonene formulere en skriftlig avtale. Malen nedenfor kan hjelpe deltakerne med å produsere et resultat som etterligner tonen og formen til internasjonale traktater. Røde bokstaver indikerer forslag som deltakerne i spillet kan, og ofte bør, endre i tråd med utfallet av forhandlingene. Blå bokstaver gir noen råd om forventet innhold i noen av delavsnittene. De følgende avsnittene forklarer de to hoveddelene av malen i detalj.

Den første delen av avtalemalen er såkalt preambel (en innledning). I denne delen av en traktat legger de kontraherende partene ut sine intensjoner, problemet, og deres foreslåtte løsning. Legg merke til at hver setning begynner med et verb eller adjektiv som beskriver følelsen eller handlingen som påkaller innholdet i setningen. Det er lurt å holde seg til denne, selv om det har et litt merkelige format, for et autentisk resultat. Du finner en omfattende liste over passende ord mot slutten av dette dokumentet.

Deretter følger den substansielle delen av en traktat. Her definerer delegasjonene i klare termer hva det ble enighet om. Avhengig av hvor langt forhandlingene gikk, kan konkrete løsninger for hvordan visse ting skal implementeres spesifiseres der. Si for eksempel at det ble bestemt at snøkrabber fortjener beskyttelse. Spørsmålet kan da oppstå om hvem som er ansvarlig for dette. For eksempel ble en kontraherende delegasjon overbevist eller tilbudt å ta ansvar for dette, eller - ikke uvanlig - kan ansvaret delegeres til tredjeparter. Formuleringen i denne delen er formell, men ikke lenger begrenset til strukturen som brukes i preambelen. I den røde teksten tilbyr malen eksempler med hensyn til struktur eller innhold. Som veiledning kan deltakerne bruke elementene i konfliktdiagrammet og gå gjennom dem trinnvis.

Bruk av denne malen bidrar til fordypning og kan gi en givende avslutning på spillet. Det bør imidlertid bemerkes at å oppnå en avtale og sette den på skrift kan være tidkrevende. Hvis tiden begynner å renne ut, bør deltakerne i spillet nedprioritere preambelen og fokusere på den substansielle delen av avtalen, som definerer hvordan de enkelte problemene skal løses.

Kristiansand, 13.03.2023

Anbefaling av revisjon av: SVALBARDTRAKTATEN

For å håndtere juridiske, økonomiske og økologiske spørsmål knyttet til den invaderende snøkrabbarten mellom Norge og de andre kontraherende partene:

KRISTIANSANDTOPPMØTE 2023,

Bestående av høytstående representanter fra Kongerike Norges utenriksdepartement, Den europeiske utenriksstjenesten,.. (merk at noen kan finne rekkefølgen der delegasjonene vises viktig)

Med tanke på tspesifikasjonene I Svabardtraktaten (opprinnelig Sprintsbergtraktaten) signert 9. Februar 1920,

Med henvisning til FNs havrettskonvensjon (UNCLOS),

Anerkjenner den fulle og absolute suvereniteten til Kongerike Norge over Sbalbargøygruppen, slik det garanteres av artikkel 1 i Svalbardtraktaten,

Bekrefter tde delte rettighetene og pliktene til alle kontraherende parter angående utnyttelsen av ressurser, import og eksport av varer, regulering av nasjonale eiendeler og beskyttelse av Svalbards biosfære, som spesifisert i artikkel 2 og 3,

...

Den første dele nav preambelet (ovenfor) lister opp alle aspekter ved den gamle traktaten som delegasjonene er enige i og ønsker å bevare. Delegationene kan legge til alle andre aspekter de mener er verdt å nevne.

Bekymring for økende internasjonale tvister angående fiskerettigheter og Svalbards omkringliggende farvanns,

Merker seg at den opprinnelige Svalbardtraktaten utelater en klar avgrensning av Kongerike Norges territorialfarvann rundt øygruppen,

Anerkjenner tat eksklusive økonomiske soner (EEZ) I samsvar med UNCLOS-avtalene og, I forlengelse, Svalbards fiskeribeskyttelsessone (SFPZ) ble vedtatt lenge etter at den opprinnelige Svalbardtraktaten ble ratifisert,

Bevisst opå det økende tempoet for å håndtere disse spørsmålene forårsaket av ankomsten av den invaderende arten (merk: dette er diskutabelt!) chinonectes opilio (snøkrabben),

...

Denne andre delen av preambelet (ovenfor) lister opp problemene den nye avtalen tar sikte på å løse. Vær oppmerksom på at det som er skrevet I rødt bare er eksempler som kan endres, og andre kan legges til basert på hva det ble enighet om i delegasjonen.

Tar hensyn til juridiske, økonomiske så vel som økologiske aspekter knyttet til det ovennevnte,

Tro mot de generelle bestemmelsene I folkeretten (dette burde være en selvfølge),

...

I denne tredje dele nav preambelet uttrykker delegasjonene sine gode intensjoner og hva de konkrete forslagene som er oppført i den kritiske delen under prøver å oppnå.

FREMLEGG FØLGENDE RESOLUSJON:

Tittel 1 – Juridiske bestemmelser

1. Bestemmelsene I UNCLOS gjelder full ut for Svalbartøygruppen.

- Kongeriket Norges fiskeribeskyttelsessone (FPZ) som utvides 200 nautiske mil rundt Svalbard, skal anerkjennes I henhold til folkeretten.
- Norge beholder full suverenitet over fiskerettigheter osv. I FPZ...

2. Snøkrabber skal anses som en stedbunden art.

- Snøkrabber utgjør ingen trussel mot Svalbards økosystem og fortjener beskyttelse mot unyttelse.
- Kongeriket Norge påtar seg fullt ansvar for bevaring av denne arten og har forpliktet seg til å stille egnede ressurser til disposisjon.

3....

Tittel 2 – Økonomiske bestemmelser

4....

Tittel 3 – Økologiske bestemmelser

5....

Nyttige ord for preambelet

Alarmert og bekymret	Har forstått	Observerer
Alvorlig bekymret	Har mottatt	Oppfyller
Anerkjenner	Har mottatt og undersøkt	Oppmerksom
Anerkjenner med dyp takknemlighet	Har møtt	Oppmuntret
Angrer	Har opprettet	Overbevist
Appellerer	Har studert	Realiserer
Bekreftelse	Har tatt i betraktning	Refererer
Bekrefter på nytt	Har tatt til seg	Selvsikker
Bekymret	Har undersøkt	Setter pris på
Ber igjen	Har viet oppmerksomhet	Skremt
Bestemt	Har vurdert	Sterk anger
Betrakter med takknemlighet	Haster	Sterkt bekymret
Bevisst	Hedrer	Sterkt overbevist
Bygger på	Helt klar over	Støtter fullt og helt
Dypt bekymret	Husker videre	Søker
Dypt bevisst	Inter alia (Blant annet)	Tar hensyn til
Dypt takknemlig	Kunngjør	Tar i betraktning
Fordømmende	Løser	Tar med i beregningen
Forsterker	Noterer anger	Troende
Forstått	Noterer bekymring	Tror ytterligere
Fortsetter å ta i betraktning	Noterer dyp bekymring	Understreker
Forventer	Noterer godkjenning	Veiledet
Funnene	Noterer interesse	Velkommer også
Gjentar bekymring	Noterer også	Videre erindring
Gjentar takknemlighet	Noterer seg	Videre fordømmende
Gjentar vektlegging	Noterer takknemlighet	Vurderer
Gjør oppmerksom på	Noterer verdsettelse	Ønskelig
Godkjenner	Noterer videre at	Å se fremover
Alarmert og bekymret	Har forstått	Observerer
Alvorlig bekymret	Har mottatt	Oppfyller
Anerkjenner	Har mottatt og undersøkt	Oppmerksom
Anerkjenner med dyp takknemlighet	Har møtt	Oppmuntret
Angrer	Har opprettet	Overbevist
Appellerer	Har studert	Realiserer
Bekreftelse	Har tatt i betraktning	Refererer
Bekrefter på nytt	Har tatt til seg	Selvsikker

M5: Ordliste

Arktisk råd

Arktisk råd ble grunnlagt i 1996 og har hovedkontor i Tromsø (Norge), og er en mellomstatlig organisasjon som tar opp spørsmål som medlemslandenes myndigheter og de ulike urbefolkningen i regionen står overfor. Medlemskap i organisasjonen er begrenset til de åtte statene med territorier i polarsirkelen og representanter fra urbefolkningen; det er for tiden 13 observatørstater. Beslutningsmakt ligger utelukkende hos de åtte medlemslandene, på grunnlag av konsensus.

Arktiske stater

De åtte statene med territorium i Arktis er Canada, Danmark (som representerer Grønland), Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA.

Felles fiskeripolitikk (CFP)

Som en del av EU-traktatene regulerer CFP medlemslandenes fiskerivirksomhet, bl.a. ved å sette kvoter på bestemte typer fisk. Denne politikken påvirker alle medlemslands eksklusive økonomiske soner, og gjør EUs samlede EEZ til den største i verden.

Kontinentalsokkel

En kontinentalsokkel er en del av et kontinent nedsenket under relativt grunt vann som strekker seg til ytterkanten av kontinentalmarginen. UNCLOS gir kyststatene rett til utforskning og utnyttelse av havbunnen og naturressurser på eller under den. Den ytre grensen for en stats kontinentalsokkel er begrenset til 350 nautiske mil (650 km).

Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS)

EØS-avtalen ble signert i 1992 for å utvide EUs indre marked til medlemslandene i Den europeiske frihandelsforeningen (EFTA). EØS omfatter i dag alle EUs medlemsland samt EFTA-medlemmene Liechtenstein, Island og Norge. Når det gjelder det indre markedet, har de tre statene de samme rettighetene som EUs medlemsland, men må iverksette EU-lovgivningen på området og respektere forpliktelsene som følger med det. Landbruk og fiskeri er imidlertid ikke omfattet av EØS.

Eksklusiv økonomisk sone (EEZ)

UNCLOS definerer en EEZ som et havområde der en suveren stat har spesielle rettigheter når det gjelder utforskning og bruk av marine ressurser. Mest bemerkelsesverdig inkluderer dette energiresurser så vel som fiskebestander. I motsetning til territorialhav, gir ikke en EEZ full suverenitet over de berørte farvannene. Generelt strekker en stats EEZ seg over 200 nautiske mil (370 km) fra kysten. Hvis to stater er atskilt med mindre enn 400 nautiske mil, skal de maritime grensene forhandles bilateralt.

Svalbard fiskevernsoner (SFPZ)

I henhold til UNCLOS-avtalene opprettet Norge ensidig SFPZ rundt Svalbard i 1977. SFPZ fungerer på samme måte som EEZ opprettet av UNCLOS, og gir dermed Norge spesielle rettigheter over ressursene innenfor en radius på 200 nautiske mil rundt øygruppen. Ettersom den opprinnelige Svalbardtraktaten kun anerkjenner suverene rettigheter over øyenes fastland og territorialfarvann, førte denne handlingen til internasjonal uenighet og brakte Svalbardspørsmålet tilbake på kartet.

Internasjonalt farvann

Internasjonalt farvann eller åpent hav beskriver farvannet utenfor EEZ-er. Disse områdene er ikke underlagt noen stats jurisdiksjon, og gir alle stater lik rett til fiske, navigasjon, overflyvning, forskning osv.

Invaderende arter

Arter som ikke hører hjemme i et bestemt habitat og utgjør en trussel mot innfødte arter og biologisk mangfold, kalles ofte invaderende arter.

Nordøst-atlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC)

Grunnlagt i 1959 og med hovedkontor i London, er NEAFC en regional fiskeriforvaltningsorganisasjon som regulerer fiskerelaterte spørsmål i internasjonalt farvann i det nordøstlige Atlanterhavet. Avtaleparter er Danmark, EU, Island, Norge, Russland og Storbritannia.

Nordisk råd

Nordisk Råd ble grunnlagt i 1952 og har hovedkontor i København, og er en interparlamentarisk organisasjon som fokuserer på samarbeid mellom de skandinaviske og nordiske stater. De fem medlemslandene Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige komplimenteres av de tre autonome regionene Åland, Færøyene og Grønland, som har assosiert medlemskap. Rådets 87 representanter er delegater fra medlemslandenes nasjonale parlamenter.

Stillesittende arter

I henhold til 1958-konvensjonen om kontinentalsokkelen gjelder begrepet stillesittende arter for alle levende organismer som på det høstbare stadiet enten er ubevegelige på eller under havbunnen eller ikke er i stand til å bevege seg unntatt i konstant fysisk kontakt med havbunnen eller undergrunnen.

Territorialfarvann

Som definert av UNCLOS beskriver territorialfarvann et slankt havbelte som strekker seg maksimalt 12 nautiske mil (22 km) fra kysten av en kyststat. Dette området regnes som statens suverene territorium, inkludert luftrommet over og havbunnen under.

FNs havrettskonvensjon (UNCLOS)

UNCLOS ble inngått i 1982, og er en internasjonal avtale som definerer nasjoners rettigheter og ansvar med hensyn til deres bruk av verdenshavene, og etablerer retningslinjer for virksomheter, miljø og forvaltning av marine naturressurser. Per i dag har 167 stater og EU ratifisert avtalen. Viktige ikke-partier er USA og Tyrkia.

UN P5

UN P5 står for de fem permanente medlemmene av FNs Sikkerhetsråd: Kina, Frankrike, Russland, Storbritannia og USA.

